

Michal Němec z Jablkoně

Hudebníkem i trenérem, až nadoraz

V roce 1977 založil kapelu Jablkoň, v níž se po boku původních členů Ivana Podobského a Ingo Bellmanna zhostil zpěvu, kytary i hry na bicí. Po třech letech zkoušení pak dle jeho vlastních slov „vylezli z prádelny a jiných panelákových zkušeben, neboť ve svém nadšeném hudebním harašení odhalili stopy výjimečnosti a geniality“. Němcova kariéra se však kromě konzervatoře, zkušeben a pódii rozvíjela i ve světě profesionálního sportu.

TEXT: JAN HORÁK

Jak to přišlo, že se ligový volejbalista, a později dokonce respektovaný trenér začal věnovat hudbě a postavil si kapelu?

Sport mě vždycky hodně bavil, odmalíčka jsem byl obřík, ale docela obratný, máma mě občas oslovovala „golemku“. Amatérsky jsem dělal všechno možné, závodně ragby a zápas řeckořímský. V ragby jsem hrál pilíře, to je v podstatě takový ten, co tlačí a bourá, v zápase jsme se pro změnu prali a pořád sebou mlátili o zem, což mě také bavilo. Ale číslem jedna se nakonec stal volejbal,

vyrostl jsem do výšky, špeky opadaly, a tak to u mě vyhrál „volíš“.

A jak to tedy bylo s tou hudbou?

S hudbou to bylo podobné, jenom jsem neměl žádné trenéry ani učitele. Bylo mi asi třináct a snažil jsem se kolem sebe pochytit, co se dalo, to byla moje škola. Zpíval jsem všechny písničky, které tehdy litaly ve vzduchu, a k tomu jsem dost brutálně drhnul na kytaru. Hudba nakonec zvítězila, což bylo jaksi potvrzeno i pozdějším studiem skladby a dirigování na lidové konzervatoři, dnešní

Ježkárně. K volejbalu jsem se pak v devadesátých letech ještě vrátil jako trenér. Takže hudebník a trenér dohromady, bylo to nadoraz, ale nějaký čas to jakž takž fungovalo. S holkama (junior-ky) jsme byli mistři republiky, a dokonce jsem i v téhle době byl schopen dělat hudbu.

Sestava kapely se během těch dlouhých let měnila a vznikaly různé její odnože. Nezasvěcený se v tom možná ani neorientuje. Můžeš to přiblížit?

Foto: Richard Hodonický

Jablkoň kolem roku 1988, foto: Stanislav Bartoš

Michal Němec v roce 1968, foto: archiv M. Němce

Hodně jednotlivých hudebníků hraje v různých kapelách, my jsme byli jedna kapela, která hrála různou hudbu. Začalo to folkovými písničkami, ale pak nějak samospádem jsme přešli do té experimentální, víceméně instrumentální podoby, kde nebyly moc texty a hlasy fungovaly spíš jako další nástroje. To byla ta Jablkoň, s kterou jsme po revoluci projezdili půl světa.

To bylo ještě v původním obsazení?

Tehdy už k původnímu obsazení s Ingo Bellmannem a Ivanem Podobským přibyl i kytarista Martin Carvan, takže tři kytary a perkusista s obrovskou

hromadou bicích a perkusí. V té době také vznikl, řekněme, trochu vážnější projekt Jablkoň & Svěcený a posléze i Symphonic Jablkoň, který měl premiéru v Německu a průběžně se v něm vystříдалo pět symfonických orchestrů. Po roce 2000 se nám nekonečné cestování začalo zájdat, přidala se i ponorka, tak jsme pro změnu Jablkoně předepsali téměř normální písničky a začali daleko víc hrát u nás v Česku. Zároveň vznikaly různé další projekty, např. Big Jablkoň Band s orchestrem Milana Svobody nebo třeba ten úplně nejmenší, duo Půljablkoň.

Kdo komponoval skladby pro Symphonic Jablkoň?

Některé skladby nám upravovali různí muzikanti, ale většinu partitur jsem nakonec musel napsat já a byla to docela makačka, všechno hezky ručně. Dneska to člověk naklepe do počítače, ten to krásně zedituje, případně i zahraje a nakonec to všechno úhledně vytiskne včetně jednotlivých partů.

Tvým nejdůležitějším partákem byl dlouho Ingo Bellmann. V čem spočíval jeho přínos

pro vaši tvorbu? A jak vaše spolupráce skončila?

Byli jsme nejlepší kamarádi, ale každý trochu z jiného světa. Když jsme pracovali na nějaké skladbě, často mezi námi vznikalo takové tvůrčí napětí, což je eufemismus, protože to spíš vypadalo jako boj na život a na smrt. V naší hudbě se to asi hodně projevovalo a tím vnitřním pnutím jsme byli možná i výjimeční. Perkusista Ivan Podobský, který na tom také měl svůj podíl, je naštěstí mírnější povahy, jinak by to naše komponování bylo něco jako válka. Ale jinak jsme si rozuměli výborně, on byl mimořádně kreativní muzikant. Byl také hodně schopný inženýr ekonomie. Po revoluci se musel rozhodnout, jak dál, a rozhodl se pro byznys. Já jsem to tehdy pojmenoval takto: On má peníze a nemá hudbu, já mám hudbu a nemám peníze. Naše přátelství to ale rozhodně nenarušilo, kamarádi jsme byli až do jeho smrti.

Co repertoár první sestavy Jablkoně? Byly tam zpočátku i nějaké převzaté věci, nebo jste se hned věnovali vlastní autorské tvorbě?

V naší instrumentální době jsme občas

zkoušeli něco z vážnohudebních oblastí, ale pokaždé jsme si řekli, že je to vlastně drzost, někomu prznit hudbu, a že si raději v tom duchu vymyslíme něco svého. Takhle jsme začali pracovat třeba na skladbě Smuteční tanec, ale už si nevzpomínám, co bylo tou konkrétní inspirací, protože pokaždé vzniklo něco úplně jiného. Ty písničky, kterými jsme začínali, byly všechny také naše vlastní.

Co deska, to někdy trochu a někdy hodně jiný styl. Jak to bylo a je na koncertech?

Foto: Ota Nepilý

Některým našim příznivcům se líbí všechno, ale mnohým jsme v tom nadělali zmatek. Dokonce jsme občas dostávali vzkazy ve smyslu: „Jestli budete hrát takhle a takhle, tak na vás přestanu chodit.“ Hodně nepochopení bylo třeba po albu Půlpes, o nějaké posluchače jsme tehdy určitě přišli. Písničky jsou to tvrdší, ale já osobně si té desky dost cením.

Po amatérských začátcích a poloprofesionálním období se už dlouho věnuješ muzice naplno.

Kdy a za jakých okolností jsi opustil svou původní profesi?

To proběhlo vcelku jednoduše, za socialismu jsem měl úředně stanovený honorář za koncert, myslím, že to bylo 80 až 120 korun, a k tomu občas nějaký ten zákaz. Z toho se žít nedalo, měl jsem rodinu. Tak jsem dělal všechno možné, byl jsem traktorista, kombajnér, pošťák, řidič, montér atd. Asi tři poslední roky jsem byl topič. Hned po sametové revoluci jsem šel na volnou nohu a začal dělat hudbu profesionálně.

a nyní i kapely Krajina Ró. Kterého projektu si po autorské stránce ceníš nejvíce?

Jablkoň je moje takřka celoživotní láska a rozhodně ji nehodlám opustit. Nicméně na stará kolena se mi ještě zachtělo trochu mladé krve a tvrdší muziky, a protože za rohem bydlí skvělý kytarista Tomáš Frolík, založili jsme novou kapelu. Tom je o něco (ne celých pětadvaceti let) mladší a dobře si rozumíme, podobně jako kdysi s Bellmannem spolu i tvoříme, ale našťastí se nehádáme, to by mě už asi zničilo. Kdybych to nekazil, tak je Krajina Ró poměrně mladá kapela, a opravdu hodně mě baví. Takže další láska! Co se jablkoňských projektů i Krajiny Ró týká, nemám žádné pořadí, jako autor jsem se na všem krásně vyřádil, dá se říct, že jsem na to i náležitě pyšný.

Komponuješ muziku a píšeš i texty. Ve které roli se cítíš lépe?

Coby autorovi se mi snadněji dělá hudba. Texty ze mě lezou strašně pomalu, mám pocit, že je spíš vysedím, než vymyslím. Používám takovou mentální pomůcku, říkám si, že ten správný text už vlastně někde, třeba v éteru nebo bůhvídkde, je, akorát ho musím najít. Hudba je ke mně tak nějak povolnější, často prostě přijde a sama se nabídne.

Jsi rád, když si celou píseň napíšeš sám, nebo jsi raději, když se můžeš inspirovat muzikou či textem někoho jiného?

Někdy přijde písnička jakoby odnikud, ale protože celý život hudbu poslouchám, tak ta inspirace něčím nebo někým tam je vždycky. Bůhví, co by se v dnešní době hrálo a zpívalo, kdyby se tvořilo úplně od začátku, myslím bez toho všeho, co bylo stovky a tisíce let předtím. Docela mě ta představa pobavila. Ale abych odpověděl na otázku. Stává se, že se mě nějaká hudba či text tak intenzivně dotknou, že se ve mně vzedme jakási nutkavá tvůrčí energie, která prostě musí ven. To se komponuje nebo píše nejlíp. Tak na mě často působí třeba i Frolíkova hudba nebo texty mé bývalé ženy Zuzany Wirthové.

Musel jste se v minulosti kvůli žánrové rozpínavosti své kapely hudebně dovzdělat?

Ve třiatřiceti jsem začal studovat. Můj hudební guru publicista Jiří Černý mi jednou při běhání ve Stromovce doporučil, abych se přihlásil na tzv. lidovou konzervatoř (dnešní Ježkova konzervatoř), s tím, že tam učí ti nejlepší učitelé. Většinou totiž měli od režimu zaracha a na téhle škole byli tak trochu uklizení. Přihlásil jsem se na skladbu a dirigování, u přijímaček jsem to dotáhl na prvního náhradníka, ale posléze někdo odpadl, a já byl přijat. Měl jsem prostě kliku, navíc mým třídním byl Věroslav Neumann a na individuální hodiny skladby jsem měl Harryho Macourka, oba skvělí lidé. Strašně mě to bavilo, protože jsem objevoval úplně jiné světy, a dokonce se ze mě stal jedničkář. Ta škola mi v mnohém hodně prospěla, nicméně i nadále se při komponování nechávám vést především instinktem. Prostě si dál chodím po svých cestách, ale už o nich něco vím.

Důležitou součástí jedinečného stylu skupiny je odjakživa specifický humor. Vedle textových lahůdek jsou to taky chytré a vtipné hudební fórký. Je ta odlehčená humorná poloha záměrným protipólem mnohdy posluchačsky náročnější muziky?

Určitě to tak funguje, ale já to vnímám spíš jako přirozenost než prvoplánový záměr. Když jsme zakládali Jablkoň, bylo samozřejmě, že nějaký ten humor v naší hudbě vždycky bude, a to kapele i mně osobně jednou provždy zůstalo. Ona to může, ale nemusí být sranda k popukání, mnohdy stačí i drobný, nenápadný vtípek, aby se hudba nebo cokoli jiného trochu rozsvítily. Myslím, že i v těch hodně vážných věcech je aspoň nepatrný prostor k malému pousmání. Pokud ten úsměv úplně chybí, tak to už musí být velká tragédie. Samozřejmě musím ještě dodat, že humor je třeba dávkovat s citem, což bývá docela zrádné. Nicméně když je ho akorát, tak ho miluju.

Lidi tě mají přirozeně spojeného s Jablkoní a příbuznými projekty. Skládal a textoval jsi i pro jiné

Krajina Ró 2023, zleva: Michael Nosek, Tomáš Frolík, Anna Břenková, Johnny Judl Jr., Michal Němec, foto: Richard Hodonický

interprety? A víš o nějakých svých/vašich skladbách, které převzal někdo jiný?

Pokud mě paměť neklame, tak ne. Ale i v těch nejexperimentálnějších časech jsem občas napsal nějakou téměř normální písničku s textem. Dá se říct, že to bylo něco jako vedlejší produkt. Zkoušel jsem to tak různě nabízet různým interpretům, ale nikdo to nechtěl. Dopadlo to tak, že jsme si nakonec udělali písničkovou Malou lesní Jablkoň a hráli i zpívali ty písničky sami.

A poslední otázka: Nemáš ty letos nějaké jubileum?

Samozřejmě mám, ale ta cifra mi připadá tak velká, že se mi ani nechce vypouštět z úst. Nicméně CD, které v té souvislosti vyjde, se jmenuje 5 × 15. Je na něm devět nových věcí a jeden cover z doby, kdy mi bylo teprve 4 × 15. Je to trochu unikát, protože vyjde pod mým jménem a zpívají a hrají na něm se mnou muzikanti z obou milovaných kapel, tedy Jablkoně i Krajiny Ró. Třešničkou na dortu je ovšem vzácný a milý host Iva Bittová. Ve stejném složení pak mých 5 × 15 oslavíme i koncertem 6. září v Městské knihovně v Praze. ☒

Publicista Jan Horák, autor článku, se jeho vydání bohužel nedožil. Za celou redakci vyjadřujeme jeho rodině a blízkým upřímnou soustrast a připojujeme osobní vzpomínku Michala Prokopa:

My, kteří ještě pamatujeme kulturní poměry za totáče, si jistě vzpomeneme na „ostrůvky pozitivní deviace“, i když tehdy jsme tomu tak neříkali. Byli to lidé, kteří dokázali v tom ideologicky i ekonomicky sešněrovaném systému vzdorovat zajímavé a hodnotné programy v kulturních zařízeních různého typu a v různých místech, ale dokázali taky oslovit, najít a vychovat publikum, které to umělo ocenit. Ať už to byli publicisté, dramaturgové, nebo i šéfové, vždycky to byli „srdcaři“. A často se plody jejich úsilí projevují dodnes. Já jsem na Honzu Horáka, který mezi takové lidi patřil, narazil už v osmdesátých letech, kdy spolu se svou ženou Renatou, pořadatelkou v Opavě, nebo třeba s Karlem Prokešem, zakladatelem jednoho z nejstarších a dosud fungujících multižánrových festivalů Valašský špalíček, vytvářeli na Moravě něco, čemu se říká tradice. Honza festival Špalíček mnoho let moderoval, psal, i pro náš časopis, až do posledních chvil. Jeho ostrůvek pozitivní deviace nám bude chybět.